

13. Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів кримінальної міліції у справах дітей: Наказ МВС України від 19.12.2012 № 1176
14. Теорія управління органами внутрішніх справ: Підручник / За ред. канд. юрид. наук Ю.Ф. Кравченка. – К.: Національна академія внутрішніх справ України, 1999. - 702 с.
15. Управління персоналом органів внутрішніх справ України (Теоретичні та прикладні аспекти) / За заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Бандурки О.М.: Монографія. - Харків: Вид-во Ун-ту внутр. справ, 1999. - 287 с.

**Кавун С.Н. Отдельные аспекты внутриорганизационных принципов деятельности криминальной милиции. – Стаття.**

В статті проаналізовано діюче законодавство і проекти нормативно-правових актів, регламентуючих внутрішні принципи діяльності підрозділів кримінальної міліції, зроблені висновки щодо цілей, завдань і видів внутрішніх організаційних принципів діяльності кримінальної міліції.

**Ключевые слова:** законодавство, нормативно-правові акти, внутрішні організаційні принципи, діяльність, кримінальна міліція.

**Kavun S.N. Some aspects of internal organizational principles of the criminal police. – Article.**

This paper analyzes the existing legislation and draft regulations governing the internal organizational principles of the criminal police departments, conclusions regarding the goals, objectives and types of intra-organizational principles of the criminal police

**Keywords:** legislation, regulations, internal organizational principles, activities, criminal police.

УДК 343.62

*О.В. Василюва-Карвацька,  
асистент кафедри кримінального права і криміналістики Чернівецького  
національного університету ім. Ю.Федьковича,  
здобувач наукового ступеню кандидата юридичних наук Національної  
Академії прокуратури України*

**АКТУАЛЬНІСТЬ ВИДІЛЕННЯ ОКРЕМОЇ ГРУПИ ПОВНОВАЖЕНЬ  
ПРОКУРОРА З НАГЛЯДУ ЗА ДОДЕРЖАННЯМ ЗАКОНІВ  
ПРО ПОПЕРЕДЖЕННЯ ПРОТИПРАВНИХ ДІЯНЬ  
У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я**

В статті обґрунтовано необхідність виокремлення окремої групи повноважень прокурора з нагляду за додержанням законів про попередження протиправних діянь у сфері охорони здоров'я, охарактеризовано їх особ-

ливості, виділено причини та умови, що сприяли виникненню злочинів, для подальшого розвитку правового регулювання прокурорсько-наглядових правовідносин у відповідній сфері життєдіяльності.

**Ключові слова:** повноваження прокурора, сфера охорони здоров'я, причини, умови вчинення злочину, попередження протиправних діянь.

Вчинення винними особами злочинних правопорушень в сфері охорони здоров'я обумовлено наявністю причин та умов в об'єктивній реальності, своєчасне виявлення та усунення котрих без сумніву зменшить кількість порушень прав та свобод людини на охорону здоров'я. Але, нажал, попередження протиправних діянь у сфері охорони здоров'я здійснюється не в достатній мірі з огляду на завантаженість працівників роботою іншого характеру та відсутність законодавчого поділу повноважень з урахуванням відповідного напрямку професійної діяльності прокурора України. На наш погляд, розвитку та виділенню повноважень прокурора України щодо попередження протиправних діянь у сфері охорони здоров'я слід приділити більше уваги з огляду на потенційну, конструктивну результативність, що полягає у забезпеченні умов, котрі підтримують режим законності та правопорядку у відповідній сфері життєдіяльності людини та громадянина України.

Використання працівником прокуратури України повноважень у напрямку нагляду за додержанням законів про охорону здоров'я щодо попередження протиправних діянь має конструктивно впливати на стан відповідної сфери життєдіяльності та сприяти захисту законних прав, свобод та інтересів осіб. Відповідні правові категорії на різних етапах суспільного розвитку стали предметом дослідження вчених, серед яких варто відзначити О.Ю. Прокопенко, Е.О. Дідоренка, А.І. Долгову, А.Ф. Зелинського, П.М. Каркача, В. М. Кудрявцева, А.Ф. Козлова, І.Є.Марочкіна, О.І. Остапеко, В.М. Тertiшника. Проте, враховуючи реформування органів прокуратури України та відсутність належного правового регулювання сфери охорони здоров'я означені питання потребують додаткового дослідження та доопрацювання.

Основною метою даної статті є дослідження та виокремлення окремої групи повноважень прокурора України, котрий здійснює нагляд за додержанням законів у сфері охорони здоров'я щодо попередження протиправних діянь. Для досягнення поставленої мети в статті необхідно вирішити такі основні завдання: виділити причини та умови вчинення злочинів у сфері охорони здоров'я; надати визначення поняттю «попередження злочинів»; виокремити групу повноважень прокурора щодо попередження протиправних діянь та з'ясувати особливості їх реалізації в сфері охорони здоров'я.

Одним із основних напрямків попередження протиправних дій у сфері охорони здоров'я є усунення прокурором причин та умов, що сприяли порушенням закону, тим самим запобігаючи вчиненню нових, подібних злочинів. Саме причини та умови вчинення злочину в їх сукупності є тими

детермінантами здійснення правопорушень в сфері охорони здоров'я, тому їх усунення має бути першочерговим завданням прокурора. Таким чином, необхідно, перш за все, з'ясувати причини та умови вчинення протиправних діянь у сфері охорони здоров'я для визначення напрямку, в якому має діяти прокурор України, реалізуючи свої повноваження. Слід зазначити, що на сучасному етапі не створено цілісного поняття про причинність деліктів у сфері охорони здоров'я, ця проблема ще не висвітлена в повній мірі науковцями, тим паче не вирішена на законодавчому рівні.

З цього приводу В.М. Тертишник слухно зазначає, що: «Причини й умови, які сприяють вчиненню злочинів, - це обставини об'єктивної дійсності та особливості особистості обвинуваченого і потерпілого, які обумовили, детермінували злочин і зробили можливим його вчинення.

Причини злочину – це саме ті обставини, які його обумовили, детермінували, обставини, які спонукали людину до вчинення злочину.

Умови, що сприяли вчиненню злочину, - це обставини, які полегшували вчинення злочину та приховування його слідів, сприяли доведенню злочинного наміру до кінця. Нерідко такі обставини можуть виступати і причиною злочину - можливість легкої наживи спричиняє злочинний намір, надає сміливості і рішучості злочинцю, впевненості у вчиненні злочину, котрий не буде покарано.

Причини й умови злочину тісно взаємопов'язані. Вони складаються із сукупності взаємодіючих між собою обставин, до яких належать:

- особливості об'єкта посягання та наявність криміногенних факторів;
- антисуспільна установка особистості обвинуваченого та причини її формування;

- конкретні життєві ситуації, які у взаємодії з внутрішніми якістьми особистості обвинуваченого спричинили злочин та сприяли його вчиненню» [1, с. 118]. Автор об'єднує такі правові категорії, як «причини» та «умови» вчинення правопорушення. Підтримує таку наукову позицію і О.Ю.Прокопенко, зазначаючи, що «причина - це сила, яка спричиняє розвиток подій в одному з можливих напрямків. Ця сила може містити в собі кілька компонентів: підстави, тобто базові соціальні суперечності, які відіграють роль пускового механізму, умови як внутрішні якості, що сприяють здійсненню даної події, причинні фактори, які безпосередньо породжують це явище або подію» [2]. Тобто науковець поєднує означені правові категорії як ціле та його частину.

Для правильного визначення змісту категорії «причини правопорушень» слід доповнити наукову позицію В.М. Тертишника та О.Ю. Прокопенко. Енциклопедичні джерела містять наступне визначення: «причини правопорушень – це соціальні явища різного рівня, що призводять до їх вчинення на масовому, груповому та індивідуальному рівнях у будь-якій відносно самостійній сфері суспільства». У спеціальній науковій літературі під причиною розуміють «явище, яке безпосередньо зумовлює, породжує інше явище - наслідок» [3, с. 96]. В свою чергу О.Ю. Прокопенко зазначає, що «умова - це філософська категорія, яка відображає відношення

предмета до явищ, які його оточують, без яких він не може існувати. На відміну від причини, яка безпосередньо породжує те або інше явище чи процес, умови становлять те середовище або обстановку, в якій останні виникають, існують та розвиваються» [2]. В свою чергу, А. Ф. Зелінський зазначає, що: «умови – відносно пасивний фактор, який впливає на розвиток причинного зв'язку, але який не породжує наслідку. Вона, умова, відіграє роль катализатору процесу, без необхідності умов не наступить наслідок» [4, с. 43]. Таким чином, слід зазначити, що правові категорії «причинність» та «умови» виникнення правопорушень в тій чи іншій сфері життєдіяльності – це самостійні, але тісно пов'язані між собою правові категорії. Однак, нерідко окремі умови в окремих випадках можуть розглядатися і як причини виникнення злочину.

Отже на основі вищезазначених наукових тверджень слід визначити зміст та виділити умови та причини правопорушень в сфері охорони здоров'я та об'єднати в межах таблиці.

Умови	Причини
- це обставини об'єктивної реальності, існування яких сприяло в тій чи іншій мірі виникненню правопорушень в сфері охорони здоров'я, але не передбачає обов'язковості настання суспільно небезпечних наслідків.	- це обставини об'єктивної реальності та суб'єктивних особливостей учасників правопорушення, що спричинило його виникнення, розвиток та завершення у вигляді соціально-небезпечних наслідків у сфері охорони здоров'я..
Об'єктивні:	
- низький рівень правової культури населення України, законності та правопорядку;	- суперечності загально-соціального характеру;
- необізнаність громадян в державному законодавстві, недосконалість державного загального та спеціального законодавства;	- відсутність належного фінансового забезпечення сфери охорони здоров'я та її працівників;
- стихійний розвиток медичної сфери в кризових умовах на державному рівні; неналежний рівень розвитку соціального забезпечення населення в сфері охорони здоров'я та розвитку медицини;	- відсутність дієвих механізмів реалізації повноважень прокурора у цьому напрямку діяльності;
- відсутність дієвого нагляду та контролю компетентних державних органів, включно недоліки прокурорсько-наглядової діяльності;	- злочинність та корумпованість в медичних установах;

Суб'єктивні:	
- «демографічні й соціально-психологічні особливості населення (риси характеру, темперамент, стать)» [5, с. 127], що в сфері охорони здоров'я утворюють низький рівень культури і традицій взаємодії лікаря та пацієнта;	- необхідність посягання на життя та здоров'я людини з метою матеріального забезпечення та інших потреб; - антисуспільні властивості особи (алкогольна, наркотична залежність тощо).
- низький рівень матеріального забезпечення працівників медичних установ.	

Причини поділено на суб'єктивні та об'єктивні в залежності від свідомості та волевиявлення винної особи. Цей основоположний критерій поділу причин та умов виникнення злочинів на суб'єктивні такі, що «властиві суб'єкту або виходить від його діяльності та об'єктивні такі, що «належить об'єкту, існує поза свідомістю людей, пов'язане з зовнішніми умовами, не залежить від будь-якої волі, можливостей - об'єктивні обставини, об'єктивні причини» [6, с. 802, с. 522] підтримують більшість науковців, прикладом А.Ф. Зелинский [7, с. 47], О.І. Остапеко [8, с. 69], В.Н.Кудрявцев [5, с. 126]. Додатково, причини та умови вчинення винними особами правопорушень різного характеру в сфері охорони здоров'я мають загальносуспільне значення та мають соціальні, юридичні, економічні витоки.

В свою чергу, саме своєчасне визначення та усунення причин та умов виникнення правопорушень в сфері охорони здоров'я є основою попередження розвитку злочинності прокурором України.

Отже, попередження правопорушень в сфері охорони здоров'я – це окремий напрямок діяльності прокурора України щодо недопущення здійснення правопорушень у відповідній сфері життєдіяльності людини та громадянина України, вживання заходів щодо виявлення причин, умов і обставин, що спричиняють їх здійснення та виявлення потенційно винних осіб задля своєчасного впливу на них.

Для досягнення означеної мети працівник прокуратури повинен мати спеціальні повноваження, котрі мають певні особливості реалізації в сфері охорони здоров'я. Так, згідно з п.п. 1, 2, 3 ч. 2 ст. 20 Закону України «Про прокуратуру» прокурор має право:

- 1) вносити подання;
- 2) у встановленому законом порядку ініціювати притягнення особи до дисциплінарної, адміністративної відповідальності, скласти протокол про адміністративне правопорушення та починати досудове розслідування;
- 3) звертатися до суду в передбачених законом випадках.  
та п.п. 2, 3 ч. 2 ст. 44 Закону України «Про прокуратуру»;
- 2) перевіряти законність наказів, розпоряджень і постанов адміністрації цих установ, зупиняти виконання таких актів, опротестовувати або ска-

совувати їх у разі невідповідності законодавству, вимагати від посадових осіб пояснень з приводу допущених порушень;

3) прокурор зобов'язаний негайно звільнити особу, яка незаконно перебуває в місцях тримання затриманих, попереднього ув'язнення, обмеження чи позбавлення волі або в установі для виконання заходів примусового характеру. [9]. В свою чергу, Е.О. Дідоренко не тільки аналогічно зазначає, що повноваження щодо усунення порушень закону, причин і умов, що їм сприяли, і притягнення винних осіб до встановленої відповідальності передбачено пп. 1, 2, 3 ч. 2 ст. 20, пп. 2, 3 ч. 2 ст. 44, а й додатково ст. 12, що встановлює порядок розгляду прокурором скарг і заяв, ст. 9 Закону «Про прокуратуру», що регулює право участі у засіданнях органів державної влади і управління [10, с. 129] тощо, що підтверджує деяку неприпустиму розгалуженість наукового аналізу діючого законодавства різними науковцями.

Повноваження прокурора України щодо усунення порушень закону, причин, умов, що їм сприяли можна виокремити лише шляхом аналізу окремих положень Закону України «Про прокуратуру». Слід виділити недоліки в діючому Законі щодо визначення повноважень прокурора України з нагляду за дотриманням та застосуванням законів, а саме: відсутність переліку повноважень з попередження протиправних діянь й його відокремлення від інших груп; недостатність повноважень прокурора щодо попередження правопорушень, їх усунення та причин, умов, що їм сприяли.

У відповідності до означених недоліків діючого Закону України «Про прокуратуру» слід визначити можливі способи попередження злочинності у сфері охорони здоров'я прокурором України. Здійснення прокурором України перевірок займає вагому частину його професійної діяльності. На наш погляд, їх слід проводити прокуророві як на етапі виявлення правопорушень, так й при усуненні правопорушень, умов та причин, що їм сприяли, або сприятимуть у майбутньому. А. Ф. Козлов вважає, що при проведенні перевірок виконання законів причини і умови, сприяючі здійсненню правопорушень, виявляються саме в цілях профілактики інших порушень законності. Навіть при встановленні одного правопорушення реалізується профілактична функція, що робить стримуючий вплив на поведінку того або іншого суб'єкта, що особливо яскраво виявляється в другій частині прокурорського нагляду. Приймаючи заходи по усуненню правопорушень і супутніх ним обставин, прокурор тим самим попереджає їх здійснення в подальшому [11, с. 8–9]. На наш погляд, прокурорська перевірка в сфері охорони здоров'я – це правомірні дії працівника прокуратури України, котрі він уповноважений здійснювати з метою виявлення відповідності предметів нагляду нормам діючого законодавства про охорону здоров'я, задля чого виявляються та усуваються правопорушення, ліквідуються причини та умови їх здійснення, встановлюються обставини конкретних правопорушень, та коло винних осіб з метою притягнення їх до юридичної відповідальності та поновлення порушених прав, проведені за наявності підстав і в порядку, передбаченим державним законодавством.

Таким чином, при визначенні повноважень прокурора України з попередження протиправних діянь, що є їх частиною з нагляду за дотриманням та застосуванням законів, слід сформулювати єдиний перелік, котрий мають складати й дії щодо усунення порушень закону, причин, умов, що їм сприяли, на основі положень ст. 9, 20 Закону України «Про прокуратуру» та нових видів повноважень, таких як: проведення вторинних, контрольних перевірок, здійснення аналізу аналітичної діяльності, взаємодія з іншими державними органами та організаціями тощо.

Отже, ми пропонуємо визначити повноваження прокурора з нагляду за додержанням законів про попередження протиправних діянь у сфері охорони здоров'я наступним чином:

1) висування медичним установам незалежно від форм власності та громадянам вимог щодо здійснення відповідних заходів, надання їм обов'язкових для виконання приписів у сфері охорони здоров'я;

2) внесення обов'язкових для виконання подань про припинення дії або анулювання дозволів на здійснення медичної діяльності, або інших дій, що порушують законодавство у сфері охорони здоров'я, норми, правила і вимоги;

3) давати приписи про усунення очевидних порушень закону про охорону здоров'я;

4) вносити подання до державних органів, громадських організацій і посадовим особам про усунення порушень закону про охорону здоров'я та умов, що їм сприяли;

5) прокурори координують діяльність з питань протидії злочинності і корупції уповноважених правоохоронних органів щодо медичних установ не залежно від форм власності, задля чого скликає координаційні наради, організує робочі групи, витребує статистичну та іншу необхідну інформацію;

6) здійснення аналізу результатів перевірок, ревізій та інших дій прокурора, розголошення інформації в цілях попередження правопорушень в сфері охорони здоров'я;

7) проведення спільних, офіційних зустрічей з правоохоронними організаціями з метою обміну інформацією різного характеру (повідомлень про правопорушення – з одного боку, виховної інформації – з іншого, обмін стратегічними та тактичними засобами дій тощо);

8) передання на розгляд правозахисних громадських організацій матеріалів про правопорушення в сфері охорони здоров'я;

9) проведення вторинних, контрольних перевірок.

Первинні перевірки відокремлено в групі повноважень щодо виявлення правопорушень в сфері охорони здоров'я, але усунення причин та умов їх виникнення – це діяльність, котра обов'язково має здійснюватися паралельно, тому їх дублювання в законодавчих межах не має сенсу.

Відповідне повноваження направлене на здійснення прокурором України дій, котрі мають на меті перевірку результативності первинних перевірок та здійснення заходів щодо реального усунення причин та умов, що

сприяли виникненню правопорушень у минулому в сфері охорони здоров'я. Особливістю вторинних та контрольних перевірок є те, що вони можуть відбуватися без участі фахівців, адже їх основною метою є перевірка дієвості первинно вжитих прокурором заходів.

Визначення відповідних повноважень прокурора України щодо нагляду за дотриманням законів про охорону здоров'я в частині попередження здійснення правопорушень, їх ліквідації та причин й умов, що їм сприяють, або сприятимуть в майбутньому має вирішальне значення для притягнення винних осіб до юридичної відповідальності, поновлення порушених прав у сфері охорони здоров'я та розвитку відповідної сфери життєдіяльності. Важливим є не тільки нормативне закріплення відповідного переліку повноважень прокурора як загального, так і галузевого характеру, але й ефективність їх застосування, професійність працівників відповідних органів та організація їх професійної діяльності.

### ***Література:***

1. Тертишник В.М. Науково-практичний коментар до Кримінально-процесуального кодексу України / В.М. Тертишник. — К.: А. С. К., 2007.— 1056 с.
2. Прокопенко О.Ю. Причини та умови вчинення адміністративних правопорушень, що посягають на громадський порядок та громадську безпеку / О.Ю. Прокопенко // Право і безпека.-№3(35).-2010. Електронний ресурс. [Режим доступу]: [http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc\\_gum/Pib/2010\\_3/PB-3/PB-3\\_26.pdf](http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Pib/2010_3/PB-3/PB-3_26.pdf).
3. Криминология : учеб. для юрид. вузов / [под ред. А. И. Долговой]. – М. : Норма, 1999. – 780 с.
4. Зелинский А.Ф. Криминология: курс лекций / А. Ф. Зелинский. – Х. : Прапор, 1996. – 260 с.
5. Кудрявцев В. Н. Причины правонарушений / В. Н. Кудрявцев. – М. : Наука, 1976. – 380 с.
6. Новый большой энциклопедический словарь. – М. : РОСТ, 1999. – 1097 с.
7. Зелинский А.Ф. Криминология: курс лекций / А. Ф. Зелинский. – Х. : Прапор, 1996. – 260 с.
8. Остапенко О.І. Адміністративна деліктологія / О. І. Остапенко. – Л., 1995. – 308 с.
9. Про прокуратуру: Закон України від 05.11.1991 № 1789-ХІІ // Відомості Верховної Ради України, 1991. – N 53. – ст.793.
10. Курочка М.Й. Прокурорський нагляд в Україні: Підручник /МВС України, Луган. акад. внутр. справ ім. 10-річчя незалежності України; [За ред. проф. Е.О. Дідоренка] / М.Й. Курочка, П.М. Каркач. – Луганськ, 2004. – 424 с.
11. Козлов А.Ф. Прокурорский надзор в Российской Федерации: Общая часть: [учеб.пособие] / А.Ф. Козлов. – Екатеринбург : Изд-во УрГЮА, 1999. – 140 с.



**Василова-Карвацька О.В. Актуальність виділення окремої групи повноважень прокурора із надзора за дотриманням законів про попередження протиправних дій у сфері охорони здоров'я. – Стаття.**

В статті обґрунтована необхідність виділення окремої групи повноважень прокурора по надзорі за дотриманням законів про попередження протиправних дій у сфері охорони здоров'я, охарактеризовані їх особливості, виділені причини та умови, що сприяли їх виникненню для подальшого розвитку правового регулювання прокурорсько-надзорних відносин, що відповідають в сфері життєдіяльності.

**Ключові слова:** повноваження прокурора, сфера охорони здоров'я, причини, умови вчинення злочину, попередження протиправних дій.

**Vasylava-Karvatska O.V. Highlight the relevance of a particular group of office of the prosecutor supervision of compliance with the law on the prevention of illegal acts in the field of health care. - Article.**

The article substantiates the need for a separate power of the prosecutor of supervisory law on the prevention of illegal acts in the field of health, characterized by their particularly highlighted the causes and conditions that contributed to their emergence to the further development of the legal regulation of prosecutors and the relevant supervisory relations in the sphere of life.

**Keywords:** power of the prosecutor, the scope of health reasons, the conditions of the crime, prevention of illegal acts.

*УДК 342.9*

**В.О.Кібець,**  
*начальник територіального управління  
Державної судової адміністрації України в Сумській області*

**ПОНЯТТЯ ТА СКЛАДОВІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО  
СТАТУСУ ДЕРЖАВНОЇ СУДОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ**

Статтю присвячено аналізу законодавства та існуючих наукових підходів щодо визначення поняття та складових адміністративно-правового статусу Державної судової адміністрації.

**Ключові слова:** адміністративно-правовий статус, Державна судова адміністрація.

В Україні діє єдина система забезпечення функціонування судової влади – судів загальної юрисдикції та Конституційного Суду України, при цьому організаційне забезпечення діяльності судів покладається на систему органів Державної судової адміністрації [1], яка складається з Держав-